

**Valga maakonna rahvaraamatukogude
2017. aasta aruanne**

Tabel 1

Maakonna nimi	Elanike arv (01.12.16)	KOV-de arv maakonnas	Üldkasutatavate raamatukogude arv	Harukogude arv	Kokku
Valga maakond	30 976	13	25	0	25

1. Põhilised tegevussuunad

- Maakonna raamatukogude põhilised tegevused olid teavikute kojulaenus ja kohalkasutus, avaliku teabe kättesaadavaks tegemine, päringutele vastamine, näituste/väljapanekute ja ürituste korraldamine, kasutajakoolituste läbiviimine.
- Toimusid ettevalmistused haldusreformiks.
- Hargla külaraamatukogu ühendati Hargla Kooli raamatukoguga.
- Riidaja raamatukogu juhataja Evi Pikas lahkus ametist, uue juhatajana alustas Anne Pai.
- Uued ruumid said Hargla ja Kaagjärve raamatukogu. Ruumi sai juurde Tagula raamatukogu. Algas hoone rekonstrueerimine, kuhu 2018. aastal kolib Lüllemäe raamatukogu. Remonditi Otepää linnaraamatukogule lisandunud ruumid.
- Inventuur toimus Aakre, Hargla, Kaagjärve, Koikküla, Kuigatsi ja Riidaja raamatukogus.
- Raamatukogude juubelid: Otepää linnaraamatukogu – 125, Hellenurme raamatukogu – 150, Hummuli, Koikküla, Nõuni ja Puka raamatukogu – 95.

Laste ja noorte kultuuriaasta „Mina ka“

- Lastele ja noortele korraldati maakonna raamatukogudes 171 erinevat üritust (osalejaid 2 809), raamatukogudes toimus 52 raamatukogutundi (770 osalejat).
- Riidaja raamatukogu – projekt „Kummituslood ja tondijutud Mulgimaa pärimuses ja kirjanduses“.
- Kohtumised (laste)kirjanikega Lüllemäe, Pühajärve ja Tsirguliina raamatukogus.

Valga keskraamatukogu

- 2017. aastal anti välja 5. August Gailiti nimeline novelliauhind, mille sai Maimu Berg novelli „Hitler Mustjalas“ eest.
- Koostati EV100 pühendatud jutukogumik „Valgamaa lood“, mis ilmub 2018. aastal.
- Juulis toimus raamatukogus inventuur.
- Koondati 0,5 haldusspetsialisti ametikoht.
- Soojustati raamatukogu hoone vundament ja uuendati vihmavee äravool.
- Aasta II pooles toimus ettevalmistus haldusreformi järgseks olukorraks Valga vallas – 1. jaanuaril 2018. aastal liitus keskraamatukoguga 9 haruraamatukogu.

Laste ja noorte kultuuriaasta „Mina ka“

- Lastekirjanduse osakond korraldas 71 erinevat üritust (1 041 osalejat), korraldati 31 raamatukogutundi (556 osalejat).
- Jätkati traditsiooniliste maakondlike konkursside ja võistluste korraldamist õpilastele.
- Maakonnalehes oli raamatukogupäevade ajal kirjandusviktoriin „Laps eesti kirjanduses“.
- Laste Vabariigi turil Valgas viis lastekirjanduse osakond läbi stressipallide meisterdamise töötoa.
- Aardejahi projekt koostöös Valga Avatud Noorte Keskuse ja Valga Muuseumiga.

2. Juhtimine

2.1 Raamatukoguvõrgu struktuur ja nõukogud

Muutus raamatukogudevõrgus:

- Hargla raamatukogu ühendati Hargla Kooli raamatukoguga.

Muutused lahtiolekuajades:

- Riidaja raamatukogu lahtiolekuajad muutusid seoses töötaja vahetumisega: teisipäev ja reede 12.00-18.00, kolmapäev 9.00-18.00 ja laupäev 9.00-15.00.

Nõukogu olemasolu mainis oma aruandes 3 raamatukogu.

2.2 Eelarve

Tabel 2

Põhieelarve	Seisuga 31.12.16	Seisuga 31.12.17	muutus %
Eelarve kokku	740 742	810 354	+9,4%
sh KRK	304 206	320 097	+5,2%
Personalikulu	474 561	519 284	+9,4%
sh KRK	210 786	228 587	+8,4%
Komplekteerimiskulu	138 392	142 027	+2,6%
sh KOVilt	82 114	84 874	+3,4%
sh riigilt	56 278	57 153	+1,6%
sh KRK	43 176	43 864	+1,6%
sh KOVilt	20 133	20 417	+1,4%
sh riigilt	23 043	23 447	+1,8%
Infotehnoloogiakulu	23 960	27 681	+15,5%
sh KRK	8 913	11 573	+29,8%
Koolituskulu	1 856	3 481	+87,6%
sh KRK	977	2 223	+127,5%

- Maakonna raamatukogude kogueelarve oli 930 861.- eurot, sellest riigilt 13,0%; omavalitsustelt 86,5% ja muudest allikatest 0,5%.
- Investeeringud põhivarasse 120 507.- eurot, s.o. 12,9% kogueelarvest.
- Eelarvetest jäi kasutamata 3 261.- eurot, sellest Taagepera raamatukogu 2 092.- eurot (majanduskulud).

Valga keskraamatukogu

- Kogueelarve oli 365 889.- eurot, sellest riigilt 23,6%; omavalitsuselt 75,3% ja muudest allikatest 1,1%.
- Investeeringud põhivarasse 45 792.- eurot, s.o. 12,5% kogueelarvest.
- Eelarvest jäi kasutamata 1 169.- eurot (komplekteerimiskulud, mis kantakse üle 2018. aasta eelarvesse).

2.3 Projektid

Tabel 3

Projektid, toetused (Kellelt saadud?)	Periood	Eraldatud summa	Projekti üldmaksumus
Lüllemäe raamatukogu			
Teejuht (KÜSK)	09.2017-02.2020	10 000.-, kasutatud 80.-	15 443.-
Kohtumine Wimbergiga (Eesti Kultuurkapitali Valgamaa ekspertgrupp)	15.03-31.05.2017	100.-	125.-
Riidaja raamatukogu			
Kummitused ja tondijutud Mulgimaa pärimuses ja kirjanduses	01.06-30.09.2017	973.-	1 020.-

(ERÜ)			
Valga keskraamatukogu			
Noored anded ja Gailiti vaimsure hoidmine (Eesti Kultuurkapitali Valgamaa ekspertgrupp)	03.04-15.05.2017	200.-	1 850.-
Noored anded ja Gailiti vaimsure hoidmine (Hasartmängumaksu Nõukogu)	03.04-15.05.2017	700.-	
Norway in all sorts of ways (Põhjamaade Ministrite Nõukogu esindus Eestis)	juuli-oktoober 2017	600.-	680.06
Orienteerumine ajaloo ja kirjanduse radadel (ERÜ)	20.08-30.10.2017	900.-	1 014.85
Rännak rõõmu allikale (Eesti Kultuurkapitali Helikunsti sihtkapital)	01.10-31.12.2017	300.-	719.22
Rännak rõõmu allikale (Eesti Kultuurkapitali Valgamaa ekspertgrupp)	01.10-31.12.2017	200.-	

- Lüllemäe raamatukogu
 - Teejuht – Jaan Lattiku, eesti kirjaniku, usu-, haridus- ja poliitikategelase mälestuse taaselustamine;
 - Kohtumine Wimbergiga – propageerida laste hulgas luulet.
- Riidaja raamatukogu – noorte kaasamine kultuuritegevustesse ja -loomesse, luues sidusust ja arendada kodukohatunnetust.

Valga keskraamatukogu

- Projektide eesmärk oli elavdada Valga kultuurielu ning kaasata lapsi ja noori raamatukogu tegemistesse (noored sisustasid A. Gailiti nimelise novelliauhinna üleandmise, osalesid orienteerumismängus, mis tutvustas raamatukogu ja muuseumi).

2.4 Personali koosseis, juhtimine ja areng

Maakonna raamatukogudes töötas 2017. aasta lõpus 39 raamatukoguhoidjat, sh osalise tööajaga 3. Kõrgharidusega töötajaid oli 14 (sh raamatukogunduslik – 8), keskharidusega – 25 (sh raamatukogunduslik – 3). Kutsetunnistus on 13 raamatukoguhoidjal.

Muutused:

- Riidaja raamatukogu – 31.03 lahkus töölt pikaajaline raamatukogu juhataja Evi Pikas, 01.04 asus tööle Anne Pai.
- Tagula raamatukogu – raamatukogu juhataja tööl 1,0 kohaga senise 0,6 koha asemel.

Valga keskraamatukogu

Keskraamatukogus töötas 13 raamatukoguhoidjat, sh kõrgharidusega 5 (sh raamatukogunduslik – 4) ja keskharidusega – 8 (sh raamatukogunduslik – 2). Kutsetunnistus on 1 raamatukoguhoidjal.

Muutused:

- Koondati 0,5 haldusspetsialisti ametikoht.
- Töölt lahkus lastekirjanduse osakonna konsultant, tema asemele viidi teenindusosakonnast huvijuht-raamatukoguhoidja.
- Komplekteerimisosakonna raamatukoguhoidja tuli lapsehoolduspuhkuselt tagasi.
- Raamatukogu struktuuris on täitmata 1 raamatukoguhoidja ametikoht.

2.4.1 Ülevaade täienduskoolitusest

LISA 1

- Väljaspool keskraamatukogu osales 15 erineval koolitusel 12 raamatukoguhoidjat, nende koolituste maht oli 542 h.

- Raha kulus nendeks koolitusteks 1 501.- eurot.

Valga keskraamatukogu

- Väljaspool keskraamatukogu osales 5 koolitusel 4 raamatukoguhoidjat, maht 48 tundi.
- Raha kulus nendeks koolitusteks 243.- eurot.

2.4.2 Maakonnaraamatukogu korraldatud koolitused

Tabel 4

Aeg	Koolituse teema	Koolitaja	Osalejaid/ KOV
23.02	2016. aasta kokkuvõte	Keskraamatukogu	19/12
	Haldusreform ja raamatukogud	Keskraamatukogu	
30.03	Poliitiline ja pagulaskirjandus populaarteaduslike raamatute valguses (manipuleerimine läbi kirjanduse)	Reet Lubi, Viljandi Linnaraamatukogu	20/11
27.04	Tüvitekstid eesti kirjanduses	Rein Veidemann PhD, Vilko	18/11
25.05	Biblioteraapia kasutamise võimalustest ja võtetest. Erinevate kirjandusliikide mõjust psüühikale	Maria Teiverlaur PhD, Vilko	14/9
30.11	Üksikisiku maksuvaba tulu 2018. aastal	Tiina Teder, Astra Meinert, Maksu- ja Tolliamet	21/12
	Raamatukogutunnid	Kadri Haavandi, Pärnu Ülejõe Põhikooli raamatukogu	

Keskraamatukogu poolt korraldatud koolituste maht oli 19 h.

Keskraamatukogu kulutas 2017. aastal koolitustele 1 980.- eurot (2016. a. – 545.- eurot).

2.4.3 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised

LISA 2

2.4.4 Erialahariduse omandamine

- 2017. aastal ei õppinud ükski maakonna raamatukoguhoidja.

2.4.5 Töötajate tunnustamine

- Helme raamatukogu – tänukiri Kultuuriministeriumilt, Valga Maavalitsuselt ja Helme Vallavalitsuselt.
- Otepää linnaraamatukogu – Otepää Vallavalitsuse tänukiri 2 raamatukoguhoidjale.
- Riidaja raamatukogu – Põdrala Vallavalitsuse tänukiri.
- Taagepera raamatukogu – tänukiri Helme Vallavalitsuselt ja Ala Põhikoolilt.
- Tsirguliina raamatukogu – ETKA Andras – Aasta raamatukogu 2017 Valgamaal.
- Öru raamatukogu – Öru Vallavalitsuse tänukiri.

Valga keskraamatukogu

- Direktor – Valga maavanema tänukiri.

2.5 Raamatukogu haldusjuhtimine. Haldustegevuse üldisloomustus. Raamatukogu ruumid ja asukoht

LISA 3

- Uued ruumid: Hargla ja Kaagjärve raamatukogu. Lüllemäe raamatukogu tulevaste ruumide rekonstrueerimise alustamine.

- Ruumide laienemine: Tagula raamatukogu (kõrvalkorterite võrra).
- Otepää linnaraamatukogu lisaruumid remonditi.
- Otepää ja Tõrva linnaraamatukogu ning Hummuli raamatukogu asuvad liiga kitsastes oludes.
- Aakre raamatukogu: olemas on raamatukogu ruumide renoveerimise projekt (sai 2 taotlusvoorst edasi, aga seoses haldusreformiga see arvatavasti töösse ei lähe).
- Hummuli raamatukogu: sai I korrusele juurde 3 m² arhiivipinda.
- Lüllemäe raamatukogu: soetati mööblit (riiulid, lugeja- ja arvutilauad, toolid, diivanid, teeninduslett) raamatukogu uutesse ruumidesse (11 196.- eurot).
- Riidaja raamatukogu: soojaveeboileri vahetus (218.-) ja hoone juurde viiva sillutise tegemine (645.-).
- Taagepera raamatukogu: näituste paigaldamiseks vajaliku inventari soetamine.

2.5.1 Juurdepääs liikumispuudega inimesele

- Juurdepääs on tagatud suuremal või vähemal määral 7 raamatukogus.
- Juurdepääs puudub jätkuvalt 17 maakonna raamatukogus, mis asuvad küll mõne maja I korrusel, aga sinna viib trepp või siis hoone II korrusel.
- 2018. aastal saab Lüllemäe raamatukogu uued ruumid, kuhu pääseb ka ratastooliga.

Valga keskraamatukogu

- Ratastooliga on tagatud juurdepääs ainult maja I korrusele, II korrusele pääsemise võimalus puudub.

2.6 Raamatukogu arendustegevused infotehnoloogia valdkonnas

- Raamatukogude eelarveline olukord on jäänud enam-vähem samaks, seoses sellega pole toimunud ka erilist arendustegevust.
- Tõrva linnaraamatukogu: välja vahetati 2 kasutajaarvutit (vähemkasutatud arvutite vastu, mis saadi Tõrva Gümnaasiumilt).
- Otepää linnaraamatukogu: värviprinter.

Valga keskraamatukogu

- Välja vahetati 5 töötajaarvutit, kasutatud arvutid anti kasutajate käsutusse.

3. Kogud

3.1 Komplekteerimise põhimõtted ja uuendused (sh e-teavikud)

- Komplekteerimise põhimõtted 2017. aastal ei muutunud. Prioriteediks on jätkuvalt eesti ilukirjandus, laste- ja noortekirjandus, Eestit puudutav kirjandus ja kodulooline kirjandus.
- Iga maakonna raamatukogu saab tellimisnimekirja, mille alusel otsustavad nad ise (vastavalt lugejanõudlusele ja rahalistele võimalustele), mida nad tellivad. Seejärel esitatakse tellimissoov keskraamatukogu komplekteerimisosakonnale, kus koostatakse koondtellimus, mis edastatakse kas Rahva Raamatule või Apollole.
- Enamasti ostavad maakonna raamatukogud igat raamatut 1 eks., väga harva 2 eks. (v.a. keskraamatukogu, mis soetab ilukirjandust 2 eks. kaupa, mõnda nimetust ka rohkem).

-annetuste osakaal kogude juurdekasvust

Annetusena lisandus maakonna raamatukogudesse 1 888 eks. väljaandeid, s.o. 16,7% juurdetulekust (2016. a. – 1 470 eks.; 15,6%). Sellest

- 1 725 eks. raamatuid, s.o. 16,3% raamatute juurdetulekust (2016. a. – 1 315 eks.; 13,1%).
- 143 aastakäiku ajakirju, s.o. 21,6% ajakirjade juurdetulekut (2016. a. – 140 aastakäiku; 21,0%).

- 8 käsikirja, 8 aulist, 1 elektrooniline teavik ja 3 muud teavikut.

Valga keskraamatukogu

- 140 eks. raamatuid, s.o. 4,1% raamatute juurdetulekust (2016. a. – 124 eks.; 3,5%).
- 12 aastakäiku ajakirju, s.o. 13,0% ajakirjade juurdetulekust (2016. a. – 8 aastakäiku; 7,3%).
- 3 käsikirja, 6 aulist ja 1 elektrooniline teavik.

-kogude kasutatavus ja seosed lugejate sihtrühmadega

- Lugeja-uuringuid 2017. aastal ei korraldatud.
- Kogude ringlus oli maakonnas 0,68.
- Ilukirjandus moodustas maakonna raamatukogude kogudest 64,6%, laenutused – 58,6% kojulaenutustest.
- Ajakirjade aastakäike oli maakonna raamatukogudes aasta lõpuks arvel 5 293, s.o. 1,4% kogudest. Perioodika laenutused (sh ajalehed) moodustasid 22,7% kojulaenutustest (2016. a. – 20,6%).
- Võõrkeelne kirjanduse osakaal oli raamatutest 6,7%, selle laenutused 8,3% raamatute kojulaenutustest. Suurema osa sellest moodustas venekeelne kirjandus – 95,8%.

Valga keskraamatukogu

- Keskraamatukogu kogu ringlus oli 0,72.
- Ilukirjandus moodustas kogust 55,4%, laenutused 69,8% kojulaenutustest.
- Ajakirju oli aasta lõpus arvel 1 388 aastakäiku, s.o. 1,3% kogust. Perioodika laenutusi oli 1,9% kojulaenutustest.
- Võõrkeelne kirjandus moodustas kogust 22,0%, selle laenutused moodustasid 20,6% raamatute kojulaenutustest. Suurema osa sellest moodustas venekeelne kirjandus – 90,3% võõrkeelsetest raamatutest, laenutused – 20,1% raamatute kojulaenutustest.

3.1.1 Raamatu komplekteerimine (trükis + e-raamat)

e-raamatuid 2017. aastal ei komplekteeritud. Raamatukogud kirjutasid oma aruannetes peamiselt, et puudus lugejahuvi. Vaid 2 raamatukogu aruandes oli, et võimalusel laenutataks.

	2016	2017	muutus
Raamatud	10 076	10 608	+532 (+5,3%)
sh KRK	3 518	3 415	-103 (-2,9%)
Sh ostud	8 761	8 883	+122 (+1,4%)
sh KRK	3 394	3 275	-119 (-3,5%)
Ilukirjandus	7 277	7 824	+547 (+7,5%)
sh KRK	2 294	2 360	+66 (+2,9%)
Võõrkeelne kirjandus	607	574	-33 (-5,4%)
sh KRK	504	476	-28 (-5,6%)
Sh venekeelne kirjandus	569	524	-45 (-7,9%)
sh KRK	479	458	-21 (-4,4%)
Komplekteerimiskulu raamatutele	108 991.-	110 184.-	+1 193.- (+1,1%)
sh KRK	38 467.-	38 813.-	+346.- (+0,9%)
Raamatu keskmine hind	12.44	12.40	-0.04 (-0,3%)
sh KRK	11.33	11.85	+0.52 (+4,6%)

- Raamatute komplekteerimiseks kulus 49,9% riigi ja 50,1% omavalitsuste eraldatud raha.
- Keskmiselt saadi omavalitsuselt raamatute komplekteerimiseks 1 elaniku kohta 1.78 ja 1 kasutaja kohta 6.09 eurot.
- Ilukirjandust lisandus maakonna raamatukogudesse 73,8% raamatute juurdetulekust (2016. a. – 72,2%).
- Võõrkeelset kirjandust lisandus maakonna raamatukogudesse 5,4% raamatute juurdetulekust (2016. a. – 6,0%), sellest moodustas venekeelne kirjandus 91,3% (2016. a. – 93,7%).

Valga keskraamatukogu

- Raamatute komplekteerimiseks kulus 60,4% riigi ja 39,6% omavalitsuse raha.
 - Omavalitsuselt saadi 1 elaniku kohta 1,18 ja 1 kasutaja kohta 5,14 eurot.
 - Ilukirjandus moodustas 69,1% raamatute juurdetulekust (2016. a. – 65,2%).
 - Võõrkeelne kirjandus moodustas 13,9% raamatute juurdetulekust (2016. a. – 14,3%), sh venekeelne kirjandus – 96,2% võõrkeelsest kirjandusest (2016. a. – 95,0%).
- Aasta-aastalt on vähenenud venekeelse kirjanduse ostud. Peamiselt ostetakse ilukirjandust (sh ka eesti kirjandust vene keelest), venekeelset aimekirjandust ostetakse väga vähesel määral.

3.1.2 Perioodika komplekteerimine

- Kogudesse lisandus 894 aastakäiku perioodikat, sh ajakirju 662 ja ajalehti 232 aastakäiku.
 - Perioodika tellimiseks kulus maakonnas 22,4% komplekteerimiskulust (2016. a. – 21,2%).
 - Kultuuriperioodika tellimiseks kulus maakonnas läbi keskraamatukogu 2 170.- eurot riigilt komplekteerimiseks eraldatud rahast, s.o. 6,8% perioodika tellimiseks kulunud ja 3,8% riigilt eraldatud rahast (2016. a. – 1 485.- eurot; 5,1% perioodika ja 2,6% riigilt saadud rahast).
- Kultuuriperioodikat tellisid raamatukogud ka ise omavalitsuste raha eest.

Valga keskraamatukogu

- Kogusse lisandus 132 aastakäiku perioodikat, sh ajakirju 92 ja ajalehti 40 aastakäiku.
- Perioodika tellimiseks kulus 11,3% komplekteerimisrahast (2016. a. – 10,7%).
- Kultuuriperioodika tellimiseks kulus 510.- eurot – omavalitsuse eraldatud rahast (2016. a. – 542.- eurot).

3.1.3 Auviste komplekteerimine

- Auviseid soetati 19 eks., sh ostuna 11 eks. (2016. a. – 23 eks., sh 11 ostuna). Auviste ostuks kulus 0,07% komplekteerimiskulust (2016. a. – 0,08%).
- Huvi tuntakse heliraamatute vastu, mida saaks kuulata autoga sõites vm. juhtudel.

Valga keskraamatukogu

- Auviseid soetati 16 eks., sh ostuna 10 eks. (2016. a. – 20 eks., sh 10 ostuna). Auviste ostuks kulus 0,2% komplekteerimiskulust (2016. a. – 0,2%).

3.2 Inventuurid, mahakandmised

- Inventuur toimus Aakre, Hargla, Kaagjärve, Koikküla, Kuigatsi ja Riidaja raamatukogus.

Maakonna raamatukogude kogudest kustutati 45 274 eks. väljaandeid:

- 43 029 eks. raamatuid,
- 2 064 aastakäiku ajakirju,
- 13 auvist,
- 9 elektroonilist teavikut,
- 159 muud teavikut.

Valga keskraamatukogu

- Toimus inventuur.

Kustutati 12 989 eks. väljaandeid:

- 11 265 eks. raamatuid (teistele maakonna raamatukogudele anti üle 160 eks. – peamiselt kokanduse, ajaloo ja rahvameditsiini alaseid raamatuid),
- 1 577 aastakäiku ajakirju,
- 147 muud teavikut.

4. Lugejateenindus ja raamatukoguteenused

Raamatukogu põhiteenused

Kojulaenus ja kohalkasutus, avaliku teabe kättesaadavaks tegemine, päringutele vastamine, näituste ja sündmuste korraldamine, kasutajakoolitus.

Tasulised teenused

Printimine, koopiate tegemine, skaneerimine – vastavalt omavalitsuse kehtestatud hinnakirjale.

Keskraamatukogus ja Nõuni raamatukogus on võimalik rentida saali koos esitlustehnikaga.

Tasuliste teenuste eest laekus Tõrva linnaraamatukogus 68.- ja keskraamatukogus 1 230.- eurot.

Väliteeninduspunktid

Helme ja Riidaja raamatukogul – 1, Taagepera raamatukogul – 2.

Ühendatud raamatukogud

Maakonnas on 3 ühendatud kooli- ja rahvaraamatukogu: Hargla, Taagepera ja Tsirguliina raamatukogu.

Postipunkt

Töötab 3 maakonna raamatukogus: Nõuni, Puka ja Tsirguliina raamatukogus.

4.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine

Kõikides maakonna raamatukogudes on juurdepääs avalikule teabele:

- Raamatukogudes on olemas kohaliku omavalitsuse õigusaktid, maakonna- ja vallaleht ning vähemalt 1 üleriigiline päevaleht.
- Internetiühendus on kõigis maakonna raamatukogudes, wifi kasutamise võimalus on 20 raamatukogus.
- Kasutajate käsutuses on maakonna raamatukogudes 47 arvutit. Sageli on need vanad ja aeglased (vanemad aastast 2004). Kasutada saab neid raamatukogu lahtiolekuajal.
- Kasutajaarvuti puudub Laatre ja Tagula raamatukogus.

Valga keskraamatukogu

- Kasutajaarvuteid on 6, sh 1 saab kasutada raamatukogu lahtiolekuajal ja 5 internetitolahtiolekuajal (teisipäev-laupäev 11.00-15.00). Lisaks wifi-võrgu kasutamise võimalus.

4.2 Raamatukogu kasutamine ja teenused

Tabel 5

RK	Lugejad 2016	Lugejad 2017	muutus (+-)
Maakond	9 494	9 068	-426
sh KRK	3 103	2 987	-116

RK	Külastused 2016	Külastused 2017	muutus (+-)	Virtuaal- külast. 2016	Virtuaal- külast. 2017	muutus (+-)
Maakond	139 213	141 345	+2 132	45 943	57 647	+11 704
sh KRK	49 284	51 870	+2 586	38 833	50 972	+12 139

RK	Laenutused 2016	Laenutused 2017	muutus (+-)	Päringud* 2016	Päringud* 2017	muutus (+-)
Maakond	269 248	263 971	-5 277	2 761	2 662	-99
sh KRK	82 409	78 883	-3 526	475	484	+9

- Maakonnas oli kasutajaid 4,5% ja laenutusi 2,0% vähem, külastusi 1,5% rohkem kui 2016. aastal.
- Maakonna elanike arv vähenes 407 inimese, s.o. 1,3% võrra. Elanikest oli raamatukogude kasutajaid 29,3% (2016. a. – 30,3%).
- Raamatukogude kasutajatest oli laenajaid 82,2%, s.o. 7 451 inimest.
- Külastusi: 1 elaniku kohta – 4,6, 1 kasutaja kohta – 15,6 ja 1 laenaja kohta – 19,0 (2016. a. – vastavalt 4,4; 14,7; 17,7).
- Virtuaalkülastusi oli 25,5% rohkem.
- Laenutustest moodustasid kojulaenutused 93,8% (247 696) ja kohalkasutused 6,2% (16 275) (2016. a. – 94,7% ja 5,3%).
- Laenutusi: 1 elaniku kohta – 8,5, 1 kasutaja kohta – 29,1 ja 1 laenaja kohta – 35,4 (2016. a. – vastavalt 8,6; 28,4; 34,2).

Valga keskraamatukogu

- Kasutajaid oli 3,7% ja laenutusi 4,3% vähem, külastusi 5,2% rohkem kui 2016. aastal.
- Valga linna elanike arv vähenes 152 inimese, s.o. 1,2% võrra. Elanikest oli raamatukogu kasutajaid 23,0% (2016. a. – 23,6%).
- Raamatukogu kasutajatest oli laenajaid 2 666, s.o. 89,3%.
- Külastusi: 1 elaniku kohta – 4,0, 1 kasutaja kohta – 17,4 ja 1 laenaja kohta – 19,5 (2016. a. – vastavalt 3,7; 15,9; 17,7).
- Virtuaalkülastusi oli 31,3% rohkem.
- Laenutustest moodustasid kojulaenutused 96,2% (75 884) ja kohalkasutused 3,8% (2 999) (2016. a. – 97,5% ja 2,5%).
- Laenutusi: 1 elaniku kohta – 6,1, 1 kasutaja kohta – 26,4 ja 1 laenaja kohta – 29,6 (2016. a. – vastavalt 6,3; 26,6; 29,6).

Infopäringud

- Infopäringuid oli maakonnas 99 võrra vähem kui 2016. aastal.
- Rohkem küsitakse koduloo, ajaloo, aianduse, meditsiini, käsitöö, teiste riikide jm. kohta.

Valga keskraamatukogu

- Infopäringuid oli 9 rohkem kui 2016. aastal, sh 2 e-päringut ja 5 telefoni teel.

4.3 RVL teenindus

- Peamiselt kasutatakse maakonnasisest RVLi. Harva tellitakse mujalt, sest raamatud tuleb lugejal tagastada omal kulul. Kõige tihedam on RVL naaberraamatukogude ja keskraamatukoguga. RVLi toimetab enamasti raamatukoguhoidja.
- RVLi kaudu telliti 716 raamatut (2016. a. – 910).

Valga keskraamatukogu

- Teistelt raamatukogudelt telliti 29 raamatut, sh 8 maakonna teistest raamatukogudest ja 21 mujalt.
- Maakonna teised raamatukogud tellisid keskraamatukogust 312 raamatut (2016. a. – 503).

4.4 Laste- ja noorteteenindus

4.4.1 Laste- ja noortekirjanduse komplekteerimine

- Ilukirjanduse (liigid 821.511.113-93 ja 821-93) komplekteerimiseks lastele ja noortele kulus maakonnas 17 932.- eurot, s.o. 16,3% raamatute komplekteerimissummast. Selle eest komplekteeriti 2 113 eks. (778 nimetust) raamatuid.

- Uute raamatute tellimisel on lähtunud Eesti Lastekirjanduse Keskuse soovitudest ja auhinnatud lasteraamatute nimekirjadest, noorte lugemishuvist ja kooli soovitusliku kirjanduse nimekirjadest. Raamatukoguhoidjad küsivad nõu ka õpetajatelt ja lastelt endilt.
- Komplekteerimisel on suurem rõhk ilukirjandusel, aimekirjandust ostetakse vähem.
- Lastekirjandust ostetakse raamatukogusse 1 eks. kaupa, mõnda üksikut nimetust 2 eks.

Valga keskraamatukogu

- Raamatute komplekteerimisele lastekirjanduse osakonna kogusse kulus 7 990.- eurot, s.o. 20,6% keskraamatukogu raamatute komplekteerimissummast (2016. a. – 8 347.- eurot; 21,7%).
- Lastekirjanduse osakonna kogusse lisandus 933 väljaannet, sh raamatuid 911 eks. (610 nimetust) (2016. a. – 635 nimetust, 1 010 eks.), ajakirju 8 aastakäiku, 10 auvist ja 4 muud teavikut. Ilukirjandust lisandus kogusse 735 eks. (473 nimetust), moodustades juurdetulekust 80,7%. Venekeelset kirjandust lisandus 122 eks., sh 9 eks. aimekirjandust.

4.4.2 Laste- ja noorte raamatukogu kasutamine

Tabel 6

RK	Lug-d 2016	Lug-d 2017	muutus (+/-)	Külast-d 2016	Külast-d 2017	muutus (+/-)	Laenut 2016	Laenut 2017	muutus (+/-)
Maakond	2 721	2 593	-128	37 608	35 722	-1 886	35 510	35 670	+160
sh KRK	990	960	-30	14 290	12 620	-1 670	11 130	10 416	-714

- Maakonna raamatukogude kasutajatest moodustavad lapsed 28,6%, laste külastused 25,3% ja laenutused lastele 14,4% (2016. a. – vastavalt 28,7%; 27,0%; 13,9%).

Valga keskraamatukogu

- Lapsed moodustasid raamatukogu kasutajatest 32,1%, laste külastused 24,3% ja laenutused lastele 13,7% kojulaenutustest (2016. a. – vastavalt 31,9%; 29,0%; 13,8%).

4.4.3 Laste- ja noorteteenindus, sh lugemisharjumuste kujundamine ja arendamine

Töö lastega on intensiivsem nendes raamatukogudes, kus samas asulas on lasteaed või kool.

Raamatuid saab lastele lähemale viia, korraldades erinevaid **näitusi ja väljapanekuid**.

- Lastekirjanduse ja -kirjanike tutvustamised (2017. aasta juubilarid ja nende looming, uuemad lasteraamatud), erinevad kalendritähtpäevad.
- Joonistuste näitused (Aakre ja Lüllemäe raamatukogu).
- Taagepera raamatukogu on eksponeerinud mujalt toodud näitusi, millega kooli õppetööd toetada („Väärtuslik Lahemaa“, „110 viljapeenart“, „EV100“, seenenäitus).

Raamatukogu ja raamatutega tutvumine algab juba **eelkoolieas**: kas tullakse rühmaga raamatukokku või läheb raamatukogutöötaja lasteaeda.

- Ettelugemised lasteaias või lasteaiarühmale – Aakre, Kaagjärve, Koikküla, Lüllemäe, Taagepera ja Õru raamatukogu.
- Lüllemäe raamatukogu – lasteaias 2 rühma külastavad aastas mitu korda raamatukogu; aasta I poolel toimusid 1 kord kuus pühapäevased tegevushommikud; lastekaitsepäeval külastas lapsi Pipi Pikksukk (tegelaskuju tutvustamine ja põnevad mängud).
- Riidaja raamatukogu – raamatukogutund lasteaiarühmale Riidaja Lasteaias perede maastikumängu osana.
- Sooru raamatukogu – lasteaiarühma 1 raamatukogukülastus.
- Tõrva lasteraamatukogu – jätkus koostöö lasteaiarühmadega.

Koostöö kooliga:

- Lüllemäe raamatukogu – käib 2 korda kuus Lüllemäe Põhikoolis õpilastele raamatuid tutvustamas ja laenutamas (see on suurendanud laste raamatukogu külastusi ja laenutusi ca 4 korda).
- Taagepera raamatukogu – koostöös kirjandusõpetajatega soovitatakse aktiivsematele lastest lugejatele uuemat kirjandust, mida nad saavad kirjandustunnis teistele tutvustada (toimib väga hästi, eriti põhikooli vanemas astmes).
- Tsirguliina raamatukogu – nooremas kooliastmes toimib jätkuvalt väga edukalt raamatuklubi tegevus. Lisaks toimuvad iga-aastaselt mitmesugused ettelugemis- ja etlusvõistlused õpilastele.
- Öru raamatukogu – ettelugemised Öru Lasteaed-Algkooli õpilastele.

Töö noortega

- Riidaja raamatukogu – on aidanud noortetoa liikmeid kirjanduse valikul tähtpäevauurituste ettevalmistamisel (emadepäev, volbriöö, jõulud).

Erinevad **õpitoad/meisterdamised/joonistamised** aitavad lastel raamatukogus aega veeta. Ja võib-olla tekitavad ka huvi raamatu(te) vastu.

Raamatute ja lugemise populariseerimisele aitab kindlasti kaasa ka **kohtumine (laste)kirjanikuga**:

- Lüllemäe raamatukogu – kohtumine Wimbergi ja Mihkel Rauaga, Marek Kahro viis läbi loovkirjutamise tunni põhikooli vanematele õpilastele ja jutuvestmise tunni algklassi õpilastele,
- Pühajärve raamatukogu – 2 kohtumist Mika Keräneniga.
- Tsirguliina raamatukogu – kohtumine Marek Kahroga.

Algklasside ja põhikooli õpilased käivad **raamatukogutundides** (vt. p. 4.7 Raamatukogu koolituskeskuse kasutajatele).

Valga keskraamatukogu

Lastekirjanduse osakond korraldas 16 raamatute **väljapanekut**, millega tutvustati oma kogu (N: „Meisterdamisrõõm“, „Erilaadseid lasteraamatuid“ jne.).

Eelkoolieas

- Üks kord kuus (v.a. suvel) käiakse laenutamas lasteaias „Kaseke“.
- Iga 2 nädala tagant laupäeva hommikuti toimunud pisipõnni mängutunnid (kevad) ja laste tund „Tahan teada ja osata!“ (alates sügisest) on aidanud 3-6aastastele raamatuid ja raamatukogu huvitavaks teha.

Töö noortega

- Lastekirjanduse osakond osales Valga Avatud Noorte Keskuse sõbrapäeva üritusel „Sõprade sõbrad“ ning koostöös noortekeskuse ja muuseumiga korraldas Aardejahi.

Meisterdamine

- Lastekirjanduse osakonnas toimusid 2 korda kuus meisterdamisringid.
- Laste Vabariigi tuuril Valgas viidi läbi stressipallide meisterdamise töötuba.

Koostöös kooliga toimusid **raamatukogutunnid** (vt. p. 4.7 Raamatukogu koolituskeskuse kasutajatele).

„Muinasjututorni jututunnid“ (mõeldud algklasside õpilastele), kus neile tutvustatakse ja loetakse ette uuematest lasteraamatutest ja ajakirjast „Täheke“.

Lugemisharjumusi aitab kindlasti kujundada ka keskraamatukogu **suvelugemise programm**, kus 2017. aastal osales 18 last, kes lugesid läbi 102 raamatut.

Lastekirjanduse osakonnas on eraldi riulil väljas „**Hea raamatu**“ **märgisega** raamatud, et lugejal oleks raamatute hulgast kergem valikut teha.

Kohtumine (laste)kirjanikuga:

- Kohtumine Indrek Koffi, Ilmar Tomuski ja Indrek Harglaga.

4.4.4 Laste- ja noorteüritused

LISA 4

- Lastele ja noortele korraldati maakonna raamatukogudes 171 erinevat **üritust**, osalejaid oli 2 809 (2016. a. – 174 üritust, 2 473 osalejat).

Valga keskraamatukogu

- Lastekirjanduse osakonnas korraldati 71 üritust, osalejaid oli 1 041 (2016. a. – 76 üritust, 810 osalejat).

4.5 Erivajadustega sihtrühmade teenused

Tabel 7

Raamatukogu	Kordade arv	Teenuste arv	Kasutajaid
Aakre RK	6	1	5
Helme RK	9	1	13
Kaagjärve RK	6	1	2
Laatre RK	12	1	1
Lüllemäe RK	47	1	1
Nõuni RK	12	1	3
Pühajärve RK	11	1	2
Taagepera RK	29	1	9
Tagula RK	12	1	7
Tsirguliina RK	28	1	2
Tõrva linnaRK	8	1	2
Valga keskRK	6	1	5

Koduteenindus – raamatute ja perioodika laenutamine, muid teenuseid ei ole raamatukogud pakkunud.

Sageli kasutatakse pereliikmete või naabrite abi, kaasatud on ka sotsiaaltöötajad:

- Hummuli raamatukogu – kasutas sotsiaaltöötaja abi, kes toimetas raamatuid hooldekodusse.
- Riidaja raamatukogu – pereliikme, hooldaja või sotsiaaltöötaja vahendusel

4.6 Raamatukogu kui kohalikku pärandit jäädvustav, elukestvat õpet toetav ja vabaaja võimalusi pakkuv kultuurikeskkond**4.6.1 kohalikul**

Raamatukogu roll kohalikus kultuuri- ja seltsielus sõltub kohalikest oludest – kas antud kohas on veel mõni kultuuriasutus, inimestest, kes seal elavad, kui aktiivne on raamatukoguhoidja ise.

Tihe on raamatukogude koostöö kohalike koolide ja lasteaedade, kultuurimajade/rahvamajade ja erinevate kohalike ühenduste-organisatsioonidega (N: pensionäride ühendused, külaseltsid, käsitööringid jt.).

- Aakre raamatukogu – 1 kord nädalas on majas käsitööseltsing Nobenäpp.
- Riidaja raamatukogu tutvustas käsitööringile uusi käsitööraamatuid.

Raamatukogude ruumides korraldati erinevaid koosolekuid – külakoosolekud, kohalike valimiste eelkohtumised kandidaatidega jms.

Koostööd kohaliku omavalitsusega on raamatukogud heaks hinnanud:

- raamatukoguhoidjad olid kaasatud valdade ühinemisläbirääkimistesse,
- Pühajärve raamatukogu juhataja kuulub Otepää vallavolikogu kultuurikomisjoni,
- Taagepera raamatukogu juhataja kuulub Tõrva vallavolikogu haridus- ja kultuurikomisjoni.

Valga maakonna raamatukogudes toimus 261 **üritust**, osalejaid oli 4 857 (2016. a. – 246, osalejaid 4 480).

Ürituste korraldamiseks kulus raamatukogudel 8 929.- eurot (11 raamatukogu eelarves ei olnud üritustele ette nähtud sentigi).

- Otepää linnaraamatukogu tähistas raamatukogu 125. sünnipäeva nostalgiapäevaga, kus raamatukogutöötajad olid riides vastavalt 1890ndate moele.
- Tõrva linnaraamatukogus toimusid erinevate näituste avamised, Marika Blossfeldti loeng „Sa ei ole see, mida sööd, vaid see, mida omastad“ ja lugejate ümarlaud uute raamatute aruteluks.
- Hummuli raamatukogu – koostöös valla kultuuri- ja haridusametustega korraldati üritus „95 aastat Hummuli kultuurielus“ (tähistati raamatukogu ja teiste asutuste 95. sünnipäeva); toimus juhataja mälestusteraamatu „Hetki minevikust“ esitus.
- Kuigatsi raamatukogus toimus koostöös Muinsuskaitseameti Valgamaa inspektoriga maakonna muinsuskaitsepäev; jõululõuna, kus kohalik kirjanik tutvustas oma uusi lugusid.
- Lüllemäe raamatukogu – kohtumine Mihkel Raua ja Avo Kulliga; kirjanike tuur Lüllemäel; loengud „Köögiviljakasvatuse põhitõed“ ja „Kuidas luua lapsega sama aja kuluga kümme korda paremat suhet?“.
- Nõuni raamatukogu tähistas raamatukogu 95. sünnipäeva.
- Puka raamatukogu korraldas lugejate teeõhtu, kus külaliseks oli Anne Veesaar.
- Pühajärve raamatukogus toimus 2 kirjanduslikku kohvilauda; soovijad said osaleda koolis toimunud kohtumisel Mika Keräneniga.
- Riidaja raamatukogu korraldas koostöös kultuurimajaga mõisapäeva, raamatukogu juhataja pakub aeg-ajalt ka giiditeenust (Tõrva Kodu hoolealused, Hummuli ja Kõpu eakate klubi liikmed, huvilised Avatud Talude päeval ja Mulgimaa Peremängu raames).
- Taagepera raamatukogu – korraldas koos külaseltsiga küla üritusi: sõbrapäev, jaanituli, kohtumine Kuremaa rahvaga, Mats Erdellile pühendatud üritus, jõulupidu; raamatukogu organiseeris jooga ringi (käib koos 1 kord nädalas); ristsõnalahendajate klubist kujunes välja jututuba (käis koos 6 korda); väljasõidud Sigulda kevadlaadale ja Paunvere väljanäitusele; korraldati Taagepera kalmistut (koos kooliga) ja Lõuna-Eesti suurima hiidrahnu Helgikivi ümbrust (Ala Külaseltsiga).
- Tsirguliina raamatukogu – on tegev A. Gailiti sünnikodus salongiõhtute korraldamisel; koostöös MTÜ Joudega toimus küünalde meisterdamise õpituba; tervisevõimlemise päev.

Erinevaid **näitusi ja väljapanekuid** korraldati maakonna raamatukogudes 324 (2016. a. – 344).

Väljapanekud olid enamasti seotud rahvakalendri või mõne kirjaniku tähtpäevaga, koduloolisel või mõnel muul lugejaid huvitaval teemal (kirjandus, aiandus, tervis jms.).

- Tõrva linnaraamatukogu – „Omaeagsed ordenid ja medalid“, Esta Otti õnnitluskaartide näitus „Kaart sõbrale“, Liivi Orava rahvariide võõde näitus, Taimi Riigi käsitöö näitus.
- Hummuli raamatukogu – püsinäitus „Mu kallid Mulgimaa“.
- Kuigatsi raamatukogu – püsinäitus Kuigatsi teemadel.
- Puka raamatukogu – näitus „Tuntud naiste elurajad“.
- Riidaja raamatukogu – püsinäitus „Riidaja süda on mõis“.
- Taagepera raamatukogu – Lembit Eelmäe juubelinäitus, koostas näituse Mats Erdellist – esimesest eestlasest pandimõisa pidajast.
- Tsirguliina raamatukogu – „Küünlakuu ja küünlajalad“, „Naiskodukaitse 90“, „Tõlliste vald – parim pesapunumispaik“, Henn Soopalu maalinäitus, „Regilauluansambel Koidu Tähed“.

Valga keskaraamatukogu

Üritusi toimus 101, osalejaid oli 1 743 (2016. a. – 101, osalejaid 1 637).

Ürituste korraldamiseks kulus 5 066.- eurot.

- Koostöös Valga Maavalitsuse ja Valgamaa Omavalitsuste Liiduga korraldati maakondlikke konkursse: Valgamaa Luuleprõmm 2017, isamaaliste luuletuste lugemise konkurss (5.-8. klass), veebipõhine emakeelepäeva viktoriin (5.-6. klass), vabariikliku kirjandusmängu maakondlik voor (4. klass), info-otsingu võistlus (9.-12. klass), üle-eestilise ettelugemise võistluse maakondlik voor, veebipõhine kodanikupäeva viktoriin, jõululuuletuste lugemise

konkurss (1.-4. klass).

- Head koostöösuhked olid Valga Põhikooli, Valga Priimetsa Kooli ja Valga Jaanikese Kooliga.
- Osaleti Valga Avatud Noorte Keskuse üritusel.
- Osaleti oma kohvikuga Valga-Valka kodukohvikute päeval.
- Eesti raamatu päeva puhul ilmus maakonnalehes „Valgamaalane“ kirjanduslik viktoriin.
- Raamatukogu juures tegutsev venekeelne raamatusõprade klubi käis koos 10 korda: kirjutati etteütlust, kuulati reismuljeid, meenutati Jevgeni Jevtušenkot, käidi virtuaalsel ekskursioonil Riiklikus Tretjakovi galeriis, tutvuti Valga linnaga ja külastati Valga muuseumi, käidi ekskursioonil Tartus, külastati Eesti Rahva Muuseumi.

Suuremad lugejaüritused toimusid väljaspool raamatukogu:

- kohvikus „Säde“ / „Carl“ – kohtumised giidi ja maailmaränduri Ena Metsaga „Naeratava kuu ränu- ja raamatulugude õhtu“, raamatute „Minu Hiina : ettevaatust, nakatab!“ autori Leslie Leino, „Minu Norra : polaarutoopia ja naftaplatvormid“ autori Tanel Saimre ja „Minu Läti : anekdoot tõelisest eestlasest autori Contraga, Marika Blossfeldtiga, kes rääkis tervislikust toitumisest ja tutvustas oma raamatut „Looduslik toit. Ehe ja tervendav“; XIV kirjandustuuri kohtumine (Eeva Park, Katrin Väli, Ivar Sild ja Julius Ürt).
- Tiina Loomemajas – Valgamaa Luuleprõmm 2017.
- Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses – kirjanduspäev „Noored anded ja August Gailiti vaimuse hoidmine“ (novelliauhinna üleandmine), suvelugemise lõpetamine – kohtumine kirjanik Ilmar Tomuskiga ja Rait Killari loodusfotode näituse avamine.
- Valga Muuseumis – kontsert-loeng „Rännak rõõmu allikale“, kus tekste luges Tallinna praost Jaan Tammsalu ja muusikalist elamust pakkus kitarril Robert Jürjendal.

Näituseid ja väljapanekuid – 34 (2016. a. – 35).

Suuremaid näitusi oli kokku 5: „Eesti folkloristika grand old lady Mall Hiimäe – 80“, „2016. aastal kirjandusauhindadega pärjatud teosed“, „Kirjanikust ja ajast... Heino Kiik – 90“, „Eesti rahva eepos Kalevipoeg 155“ ja Rait Killari loodusfotode näitus „Lunn, änn ja teised“ kultuuri- ja huvialakeskuse ovaalsaal.

Vabatahtlik töö raamatukogus

- Riidaja raamatukogu – 2 vabatahtlikku aitavad ürituste korraldamise juures.
- Taagepera raamatukogu – 2 vabatahtlikku, kes vajadusel aitavad ürituste korraldamisel.

Valga keskraamatukogu

- Läbi Eesti Töötukassa Valgamaa osakonna töötas raamatukogus vabatahtlikuna 1 inimene, kes korrastas Ränduriraamatukogu.
- Lastekirjanduse osakonna Pisipõnni mängutundi korraldab vabatahtlik.
- Raamatusõprade klubi juht tegutseb vabatahtlikuna alates 2004. aastast.

Siduse suurendamine

- Alates 2004. aastast tegutseb *Valga keskraamatukogu* juures venekeelne raamatusõprade klubi, mille liikmed on väga erinevatest rahvustest. Klubi üritused on kultuuriliselt harivad – teemad puudutavad nii maailma kui eesti kultuuri.

4.6.2 riiklikul

- Otepää linnaraamatukogu korraldas koostöös Eesti mälumänguliiduga paarismälumängu karikavõistluste etapi „Otepää kevad“.
- Koostöös Eesti Kirjanike Liidu ja Eesti Rahvusraamatukoguga toimus XIV kirjandustuur Sõnaränd ehk Eesti kirjanikud Eesti raamatukogudes (Lüllemäe raamatukogus ja Valga keskraamatukogus).

- Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing – Riidaja raamatukogu projekti „Kummitused ja tondijutud Mulgimaa pärimuses ja kirjanduses“ rahastamine.

Valga keskraamatukogu

- Eesti Lastekirjanduse Keskus – osalemine nende poolt korraldatud üle-eestilistel üritustel (kirjandusmäng, Laste Vabariik, ettelugemise võistlus).
- Toivo Tuberik ja Uus Kontsert OÜ – kontsert-loeng Valga muuseumis „Rännak rõõmu allikale“.
- Põhjamaade Ministrite Nõukogu esindus Eestis – rahastas mitmeid keskraamatukogu üritusi.
- Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing – rahastas Aardejahi projekti.

4.6.3 rahvusvahelisel tasandil

Valga keskraamatukogu

- Võtsime osa Valga-Valka kodukohvikute päevast.
- Koostöös Valka raamatukoguga toimus „Kummituste õhtu Valga ja Valka raamatukogus“.

4.7 Raamatukogu koolituskeskuseks kasutajatele

- Erinevaid koolitusi viidi maakonna raamatukogudes läbi 124, osalejaid oli 924 (2016. a. – 116, osalejaid 564).
- Rühmakoolitusi korraldatakse raamatukogudes, mis asuvad kooli või lasteaiaga samas asulas – raamatukogutunnid lasteaiastele või õpilastele. Neid korraldati 52, osalejaid oli 770. Näited:
 - Lüllemäe raamatukogu – 8.-9. klassi õpilased said proovida raamatukogutöö erinevaid lõike (tellimist, kogu korrastamist, programmis mahakandmist).
 - Taagepera raamatukogu – raamatukogutund ja 3. klassi inimeseõpetuse tund oli ühendatud (lapsed õpivad, kuidas ainele vastavat materjali raamatukogust leida).
 - Tsirguliina raamatukogu – 1. klassile korraldati pidulik raamatukoguaktus, kus tutvustati raamatukogu, anti kätte lugejapiletid ja tehti esimene laenus.
- Individuaalkoolitused on peamiselt täiskasvanutele
 - abistamiseks neid arvuti kasutamisel,
 - lugejatele õpetatakse RIKSWEBi kasutamist.

Valga keskraamatukogu

- Lastekirjanduse osakond korraldas 31 raamatukogutundi 556 õpilasele.

4.8 Raamatukoguteenuse turundus ja väljaanded

Turundus

- Raamatukogude kohta käiv esmane informatsioon on kättesaadav omavalitsuste kodulehtedel.
- Raamatukogu koduleht on Kuigatsi (külaseltsi lehel), Lüllemäe, Riidaja, Taagepera ja Tsirguliina raamatukogul.
- Raamatukogu facebook'i leht on Kuigatsi, Lüllemäe ja Riidaja raamatukogul (postitusi vastavalt 49, 136 ja 358).
- Tsirguliina raamatukogul on lisaks kodulehele veebipäevik, uudiskirjanduse blogi ja facebook'i leht (postitusi 276).
- Raamatukogude tegevust kajastati vallalehtedes ja maakonnalehes.
- Raamatukogutöötajad ise ütlevad, et esmane on inimeste otsene informeerimine. Selleks kasutatakse ka isiklikke facebook'i kontosid.

Valga keskraamatukogu

- Lugejaürituste toimumise info: portaalis Kultuurikava.ee, maakonnalehes ja „Valga Linna Lehes“.

- Raamatukogus toimuvat tutvustatakse raamatukogu kodulehel ja facebook'is (240 postitust) ning raamatukogu multimeedia ekraanil.
- Raamatukogu bibliograaf peab terviseeteemaliste raamatute blogi (18 postitust).
- Kuulutused raamatukogu uksele.
- Raamatukogu ürituste reklaamimiseks kasutati ka flaiereid, mida sai raamatukogust kaasa võtta.
- Keskraamatukogus toimunud kajastati 17 korral maakonnalehes.

Väljaanded

- Ilmus Hummuli raamatukogu juhataja 6. elulooraamat „Hetki minevikust“.

Valga keskraamatukogu

- Valgamaaga seotud inimeste loomingust koostati EV100 pühendatud jutukogumik „Valgamaa lood“, mis ilmub 2018. aasta algul.
- Raamatukogu kodulehele lisati „Valgamaa kodulooline sünnipäevakalender 2018“.

4.9 Andmebaasid

Valga keskraamatukogu

- kodulooliste artiklite andmebaas RIKSis, kuhu lisati 767 kirjet (2017. a. lõpus sisaldas 2 020 kirjet).
- kodulooliste isikute andmebaas ISIK (2017. a. lõpus sisaldas 1 267 isiku andmeid).

Kodulootöö on kättesaadav keskraamatukogu kodulehel „Valgamaa kodulugu“ alt.

5. 2018. aasta tegevused

- Jätkub töö lastega: koostöö koolide ja lasteaedadega, ettelugemised, erinevad väljapanekud ja näitused, kohtumised (laste)kirjanikega, vaba aja veetmise võimaluste mitmekesistamine.
- Raamatukogu roll kultuurikeskusena – oluliseks peetakse järjepidevust ehk jätkamist traditsiooniliste üritustega, aga ka uute korraldamist.
- Oluline on koostöö nii raamatukogude endi kui ka teiste asutuste vahel.
- Kohandumine haldusreformi järgse olukorraga: maakonnas on 2 külaraamatukogu vähem; 3 valda – Otepää (7 raamatukogu), Tõrva (6 raamatukogu) ja Valga (keskraamatukogu ja 9 haruraamatukogu).
- 2018. aasta on XIV Nukitsa konkursi aasta.
- Euroopa kultuuripärandi aasta tähistamine.
- Eesti Vabariik 100 – erinevad näitused ja üritused selle tähistamiseks.
- Uued ruumid: Lüllemäe raamatukogu.
- Väljaanded:
Kuigatsi raamatukogu – raamat „Kuigatsi sõnas ja pildis 2“.
Lüllemäe raamatukogu – koostöös Karula Muinsuskaitse Seltsiga ilmub raamat „Karula Vabadussõja mälestussamba lugu“;
Pühajärve raamatukogu kavatses välja anda trükise raamatukogu tegevusest aastatel 2013-2018 ja koostada koostöös haridusseltsiga 9. koolialmanahhi.
- Inventuur: Laatre, Sooru ja Tagula raamatukogus ning Tõrva linnaraamatukogus.
- Raamatukogude juubelid: Tõrva lasteraamatukogu – 65, Helme raamatukogu – 90, Kaagjärve raamatukogu – 105, Pühajärve raamatukogu – 105, Taagepera raamatukogu – 95, Tagula raamatukogu – 100, Tsirguliina raamatukogu – 95.

Valga keskraamatukogu

- Keskraamatukoguga liitus 2018. aasta algul 9 haruraamatukogu – seoses sellega uuendatakse raamatukogu tegevust reguleerivat dokumentatsiooni, vaadatakse üle lahtiolekuajad jm.
- Veebruaris on Valgamaa autorite jutukogumiku „Valgamaa lood“ esitlus.
- Raamatukogu korraldab ERÜ maaraamatukogude sektsiooni 3-päevase suveseminari.

Koostajad: Endla Schasmin, Kristi Simson

Direktor: Endla Schasmin

Allkiri /allkirjastatud digitaalselt/

LISA 1

Personali koolitus

Raamatukogu nimi	Koolituste arv	Koolitustundi arv (koolituse maht)	Koolituseks kulutatud
Aakre RK	4	43	38.-
Hargla RK	1	6	-
Hellenurme RK	-	-	-
Helme RK	-	-	-
Hummuli RK	1	6	-
Kaagjärve RK	-	-	-
Keeni RK	-	-	-
Koikküla RK	-	-	-
Kuigatsi RK	5	70	195.-
Laatre RK	-	-	-
Lüllemäe RK	-	-	-
Nõuni RK	2	12	-
Puka RK	-	-	-
Pühajärve RK	3	32	80.-
Riidaja RK	3	44	-
Sangaste RK	-	-	-
Sooru RK	3	17	38.-
Taagepera RK	6	197	480.-
Tagula RK	2	12	-
Tsirguliina RK	8	63	28.-
Õru RK	4	112	399.-
Otepää linnaRK	1	6	-
Tõrva linnaRK	-	-	-
Tõrva lasteRK	1	6	-
Valga keskRK	7	108	2 223.-

Koolituse teema	Korraldaja	Osavõtjaid
Tüvitekstid eesti kirjanduses	Keskraamatukogu, koolituskeskus Vilko	18
Biblioteraapia kasutamise võimalustest ja võtetest. Erinevate kirjandusliikide mõjust	Keskraamatukogu, koolituskeskus Vilko	14

psüühikale		
Maaraamatukogude sektsiooni teabepäev	ERÜ maaraamatukogude sektsioon	4
Maaraamatukogude suveseminar	ERÜ maaraamatukogude sektsioon, Rapla Keskraamatukogu	4
Kooliraamatukogude sektsiooni teabepäev	ERÜ kooliraamatukogude sektsioon	3
AK : Akadeemiline Koolitus	ERÜ koolitustoimkond	2
Infopädevuse alused	Tartu Ülikooli raamatukogu	2
Eesti laps sõjajärgses olustikus: ilukirjanduslik vaade	Eesti Rahvusraamatukogu	2
Rahvaraamatukoguhoidjate suveakadeemia	Tartu Ülikooli Ühiskonnateaduste Instituut	2
Raamatukoguhoidjate seminar	ETKA Andras	2
Muuseumidelt raamatukogudele	Eesti Rahvusraamatukogu	2
Kooliraamatukogude sektsiooni teabepäev	ERÜ kooliraamatukogude sektsioon	1
Autoriõiguse põhimõtted raamatukogus	Eesti Rahvusraamatukogu	1
Kuidas uurida väimset kultuuripärandit	Rahvakultuuri Keskus	1
Veebilehe disain ja haldamine	Valgamaa Kutseõppekeskus	1
Kooliteatrite juhendajate meistrikläss	Eesti Harrastusteatrite Liit	1
Elu on elamist väärt	Matti Orav	1

Maakonna raamatukoguhoidjad osalesid veel (koolitustõendit ei saadud):

- 4 osalejat – Teabepäev „Rahva- ja kooliraamatukogu – koos või eraldi?“ (Põltsamaa Raamatukogu); Maaraamatukoguhoidja päev (ERÜ maaraamatukogude sektsioon, Lääne Maakonna Keskraamatukogu).
- 3 osalejat – ERÜ kõne- ja aastakoosolek (ERÜ).
- 2 osalejat – Kirjandusfoorum „Kui lugeda on raske...“; Algupärase lastekirjanduse päev (O. Lutsu nim. Tartu Linnaraamatukogu); Rahvaraamatukogude seminar-laager „Raamatukogu teenus, väärtus ja kasu hindamine“ (Eesti Rahvusraamatukogu, Lääne Maakonna Keskraamatukogu); XIV lasteraamatukoguhoidjate päev (ERÜ lasteteeninduse toimkond, Põltsamaa Raamatukogu); Raamatukogupäevade avamine (ERÜ, Pärnu Keskraamatukogu).
- 1 osaleja – ERÜ lasteteeninduse toimkonna koosolek (ERÜ lasteteeninduse toimkond); Lasteraamatukoguhoidjate kogemuste tuur (ERÜ lasteteeninduse toimkond, Võrumaa Keskraamatukogu); Lasteraamatukoguhoidjate õpipäev (Eesti Lastekirjanduse Keskus); 2 statistika-alast koolitust (Eesti Rahvusraamatukogu); XII oskuskeelepäev (ERÜ, Eesti Rahvusraamatukogu); A. Sibula erialapäev „Autoriõigus ja digitaalne sisu raamatukogudes“ (Tallinna Keskraamatukogu).

LISA 2

Raamatukogutöötajate avalikud esinemised: ettekanded, loengud, koolitused

- Helme raamatukogu juhataja esines sõnavõtuga juubeliüritusel ja Ritsu Koolis.
- Hummuli raamatukogu juhataja esines valla pensionäride üritustel, kus rääkis uutest raamatutest ja oma reisimuljetest; valla kultuuriasutuste 95. aastapäeva üritusel rääkis raamatukogu ajaloost; oma mälestusteraamatu „Hetki minevkust“ esitlusel luges katkendeid raamatust.
- Kuigatsi raamatukogu juhataja esines sõnavõtuga Valga maakonna muinsuskaitsepäeva üritusel.
- Pühajärve raamatukogu juhataja esines emakeelepäeval Pühajärve Põhikoolis sõnavõtuga „Raamatust, emakeelest ja kirjandusviktoriinist“.

- Riidaja raamatukogu juhataja esines ettekandega mõisa peahoone (mille ühes tiivas raamatukogu asub) ajaloo Riidaja mõisapäeval ja rääkis projektist „Kummituslood ja tondijutud Mulgimaa pärimuses ja kirjanduses“ ERÜ koostööprojektide seminaril.
- Taagepera raamatukogu juhataja aitas läbi viia Ala Põhikooli 4 ajalootundi, mis toimusid Taagepera kirikus.
- Tsirguliina raamatukogu juhataja viis Tsirguliina Keskkoolis toimunud koolide kohtumisel läbi rahvalike laulumängude õpitubasid õpilaste gruppidele, nõõrinuku meisterdamise õpituba kooli perepäeval ja Öru Lasteaed-Algkoolis, raamatukoguringi õpilastega esines näidendiga „Kaotatud pildiraamat“ nii koolis kui piirkonna laste jõulupeol.

Valga keskraamatukogu

- Direktor esines sõnavõtuga A. Gailiti nimelise novelliauhinna üleandmisel ja rääkis projektist „Orienteerumine ajaloo ja kirjanduse radadel“ ERÜ koostööprojektide seminaril.
- Lastekirjanduse osakonna raamatukoguhoidja tutvustas uusi venekeelseid raamatuid venekeelse raamatusõprade klubi üritustel.

LISA 3

Raamatukogude ehitamine, renoveerimine, remondid

Raamatukogu	Teostatud tööd (2017)
Hargla RK	Uued renoveeritud ruumid Hargla Koolis
Kaagjärve RK	Ruumide ostmine ja remont
Lüllemäe RK	Alustati Lüllemäe Keskuse hoone (kus hakkab ka raamatukogu paiknema) rekonstrueerimisega, valmib 2018. aastal
Otepää linnaRK	Lisaruumide remont
Tagula RK	Raamatukogu laienemine ja remont
Valga keskRK	Vundamendi soojustamine ja vihmavee äravoolu uuendamine

LISA 4

Laste- ja noorteüritused

Raamatukogu	Ürituse nimi	Osavõtjaid
Aakre RK	Ettelugemispäev lasteaias	4
	2 jõulumuinasjutu lugemist	26
	Voltimise õpituba	5
Helme RK	Viktoriin „Tunne kodukanti“	10
	Mängude päev „Trallime suvesse“	17
Hummuli RK	Ettelugemine	8
Kaagjärve RK	Sõbrapäeva kaardi tegemine	4
Koikküla RK	2 ettelugemist lasteaias	40
Lüllemäe RK	5 pühapäevast tegevushommi kut	32
	3 emakeelepäeva tähistamist (algklassidele, lasteaiale)	46
	Kohtumine Wimbergiga	70
	Loovkirjutamise päev 8.-9. klassile	12
	Jutuvestmise päev (algklassidele)	46
	Lastekaitsepäev Pipiga (lasteaialastele)	36
	Mihkel Raud tuleb Lüllemäele	40
	Joonistuskonkurss ja näitus „Teejuhi koerad“	63
	Ettelugemispäev (lasteaialastele)	16
	Kirjanike tuur Sõnaränd	17

Nõuni RK	Raamatu lugemise päev	4
Pühajärve RK	30 ettelugemist (1. klassile „Väikese puuhobu seiklused“ ja 3. klassile „Jõmmu“)	340
	2 kirjandusviktoriini (5.-7. ja 8.-9. klassile)	60
	2 kohtumist Mika Keräneniga	100
Riidaja RK	Kummituslood ja tondijutud Mulgimaa pärimuses ja kirjanduses	25
	Riidaja Lasteaia perede maastikumängus osalemine	31
	Mulgimaa Peremängus osalemine	47
Taagepera RK	Ettelugemispäev (lasteaialastele)	16
	4 koduloo tundi Taagepera kirikus ja kalmistul (5.-9. klassile)	40
	Inimeseõpetuse tund raamatukogus (3. klassile)	7
Tsirguliina RK	Muusikaline õpituba rahvalikest laulumängudest ja regilauludest koolide kohtumisel Tsirguliina Keskkoolis	23
	Kohtumine kirjanik Marek Kahroga	35
	Raamatukoguaktus (1. klassile)	10
	Ettelugemispäev „Kõik on kõige targemad“	124
	2 nõõrinuku valmistamise õpituba	37
	3 raamatukoguringi lastega õpitud näidendi „Kaotatud pildiraamat“ esitust	110
Õru RK	9 ettelugemist (lasteaias)	95
	5 kirjanikku ja eesti keelt tutvustavat üritust (koolis)	75
Tõrva lasteRK	Emakeelepäev raamatukogus	23
	Räägime loodusest raamatute abil	19
	Hommik raamatukogus	17
	Kas salmid ikka hästi peas?	19
Otepää linnaRK	Minu sõber	6
	3 ettelugemist	15
	Nukunäidend „Jõulud“	8
Valga keskRK	17 meisterdamisringi	94
	13 muinasjututoriini jututundi	85
	13 koolivaheaja filmineljäpäeva	125
	9 pisipõnni mängutundi / 5 laste tundi „Tahan teada ja osata“	89
	Valgamaa Luuleprõmm 2017	20
	Osalemine Valga ANKi üritusel „Sõprade sõbrad“	30
	Maakondlik isamaaliste luuletuste lugemise konkurss (5.-8. klassi õpilastele)	17
	Maakondlik veebipõhine emakeelepäeva viktoriin (5.-6. klassi õpilastele)	92
	Koolivaheaja mõistatuste mõistatamine	7
	Üle-eestilise kirjandusmängu maakondlik voor	16
	Kohtumine Indrek Koffiga	63
	Laste Vabariik Valgas – meisterdamise töötuba	135
	Laste suvepidu „Põhjamaised lood“	24
	Suvelugemise lõpetamine, kohtumine Ilmar Tomuskiga	71
	Üle-eestilise ettelugemise võistluse maakondlik voor	22
	Aardejaht – noorte võistlusmäng „Orienteerumine“	28

	ajaloo ja kirjanduse radadel“	
	Kummituste õhtu Valga ja Valka raamatukogus	31
	Maakondlik jõululuuletuste lugemise konkurss (1.-4. klassi õpilastele)	92

LISA 5

Kuidas on maakonnas täidetud raamatukoguteeninduse maakondliku koordineerimise ülesandeid? Palun analüüsige ja andke hinnang

Keskraamatukogu nõustab ja koordineerib komplekteerimist. Läbi komplekteerimisosakonna tellitakse suurem osa uutest raamatutest, järelkomplekteerimine vastavalt vajadusele. Komplekteerimine riigipoolse raha osas 100% ulatuses ja omavalitsuste raha eest 90% ulatuses toimub läbi keskraamatukogu komplekteerimisosakonna.

Keskraamatukogu haldab andmebaasi RIKS: koostab uute raamatute kirjed, lisab eksemplareid, korrastab vanemaid kirjeid.

Keskraamatukogu koostab koduloolisi andmebaase – RIKS (koduloolised artiklid) ja ISIK (koduloolised isikud) – tehtud töö on keskraamatukogu kodulehel kättesaadav. Käesoleval hetkel koostame kirjeid jooksva aasta maakonnalehest. Vanemate artiklite bibliografeerimine käib jõudumööda.

Keskraamatukogu aitas 2017. aastal maakonna 6 raamatukogus inventuuri läbi viia. 2018. aastal on praegusel hetkel plaanis inventuur 4 raamatukogus.

Oleme abiks kogudest aegunud kirjanduse eemaldamisel. 2017. aastal kanti maakonna raamatukogude kogudest maha 32 285 eks. erinevat väljaannet (31 764 eks. raamatuid, 487 aastakäiku ajakirju, 13 auvist, 9 elektroonilist teavikut ja 12 muud teavikut). Kogude ringlus suurenes 0,64-lt 0,68-le. Töö jätkub 2018. aastal.

Keskraamatukogu kogub kokku maakonna raamatukogude aruanded ning edastab need tähtjaks Rahvusraamatukokku ja Kultuuriministeriumile.

Keskraamatukogu korraldas aasta jooksul raamatukogudele 5 erinevat koolitust ja 2 teabepäeva. Raamatukogude nõustamine toimub nii telefoni teel kui raamatukogudes kohapeal.

Maakonna raamatukogud on keskraamatukogu poolse nõustamise ja abiga rahul.